

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

Fjerde søndag i advent, 22 desember 2019

Preiketekst: Lukas 1,46-55

Lesetekst I: Rut 4,13-17

Lesetekst II: Rom 15,8-13

Jødernes Messias og hele verdens redningsmann – julen i et nøtteskall

Det nærmer seg jul, vi er alt kommet til fjerde søndag i advent. Ja, det er jo egentlig jul nå. Jeg har med noe undring lest innlegg og debattartikler i det siste fra en hendelse på Jørpeland i Ryfylke. Her ble det, tradisjonen tro, satt opp en stor julestjerne i forbindelse med adventstiden. Men flere av innbyggerne har reagerte på at årets julestjerne er utformet som en Davidsstjerne, og at det ble noe for mye «jødisk». For hva har vel et jødisk symbol med julen å gjøre? Vel, dagens tekster viser oss at julen har ganske mye med det jødiske folk å gjøre. Tekstrekken synliggjør Guds store frelsesplan – hvor Gud utvalgte og gav løfter til det jødiske folk om velsignelse for alle folkeslag. Julens store mirakel har dermed med det jødiske folk å gjøre, og det har med folkeslagene å gjøre. I julehøytiden knyttes disse to sammen, da Jødernes Messias lot seg føde, han som er hele verdens redningsmann.

Hjemme på stuebordet mitt har jeg en meget liten julepynt. Det er et valnøtteskall som er delt i to, og midt i skallet ligger jesubarnet. På valnøtten står det «*julen i et nøtteskall*». Ganske treffende og presist. Julens budskap er et fredsbudskap, mellom Gud og mennesker, og mellom jøder og folkeslag. Guds store frelsesplan beskrives godt i dagens tekster, og bør få vår oppmerksomhet. For julen bør ikke skape en distensjon mellom hedninger og jøder, men vise oss Guds store frelsesplan og hvordan vi som hedninger blir podet inn i Gudsfolket. Julen i et nøtteskall.

Moabitten

I dagens tekstrekke møter vi to kvinner, den første – og eldste av dem – er Rut. Hun levde for over 3000 år siden. Det er egentlig ganske rart at vi som lever i dag husker og kjenner til Ruts historie. Men det gjør vi, og grunnen til det er at hun «... *fikk sønnen Isai, som ble far til David*» (4,17).

(En kan godt merke seg disse to guttenavnene også, som dukker opp igjen i dagens episteltekst fra Romerbrevet. Isai fikk sønnen David, men likevel er det ikke David som er Isaies rotskudd – det er Jesus Messias»).

Samtidig må det være noe mer ved Rut enn at hun ble oldemor til kong David. For hvor mange kjenner Davids bestemor eller mor ved navn? Men vi kjenner altså oldemorens historie. Rut er en vakker historie om kjærlighet, trofasthet, selvpoffrelse og forsoning. Det er også en historie som forteller fram noe lagt større enn kjærlighetsdramaet mellom Rut og Boas.

I historien om Rut ser vi konturene av Guds store frelsesplan, hvor både jøder og ikke-jøder er med. For Rut var ikke jøde, hun tilhørte folkeslaget moabittene. Hun var en moabitt. Hennes historie viser på mange måter hvordan Gud tar imot folkeslagene, og inkluderer dem i sitt folk. For Rut ble Israels Gud hennes Gud, og israelsfolket ble hennes folk (Rut 1,16). Historien viser hvordan det skapes fred, ja ekteskap, mellom jøden Boas og moabitten Rut.

Rut er også en del av Jesu ættetavle. For selv om det er stort å være oldemor til David, så er det langt større å være en del ættelisten til han som er Israels Messias og verdens redningsmann, Jesus fra Nasaret. Dermed er ikke Rut bare en oldemor som vi husker. Hun er stammor til frelseren, og hennes historie viser oss Guds store frelsesplan for både jøde og folkeslag.

Jøden

Evangelieteksten har fått overskriften *Marias lovsang*. Her lovpriser Maria Herren Gud for det han nå lar skje med henne – Guds store frelsesplan.

For Maria er også en person vi egentlig ikke skulle husket. En vanlig jente som levde for 2000 år siden. Vi kjenner ikke så mange andre kvinner fra denne tiden, men Maria er kanskje blitt verdens mest kjente kvinne gjennom tidene. Henne husker vi. Vi husker hennes troskap, hennes ømhet og at hun var villig.

Hennes lovsang inneholder noen viktige momenter, som jeg gjerne vil rette vår oppmerksomhet mot. For også i denne lovsangen ser vi Guds store frelsesplan, slik historien til Rut viser oss. Maria vet at det som nå skal skje med henne vil få betydning for alle slekter, og dermed ikke bare det jødiske folk. Det som nå skal skje får betydning, ja den viktigste betydning for hele menneskeslekten, både i fortid, nåtid og framtid.

I sin lovsang synger hun om de løfter Herren Gud gav til Abraham, jødernes stamfar. Gud gav et løfte til patriarken og hans ætt: «*I deg skal alle slekter velsignes*» (Mos 12,3). Jesu fødsel kobles dermed sammen med Guds løfter til Israel, og blir et vitnesbyrd om Guds miskunnhet og trofasthet. Det som Gud hadde lovet Abraham, og gitt løfter om gjennom sine profeter, det skjer nå. En glede for hele folket, og for folkeslagene.

Frelse for de omskårne og for de uomskårne

Paulus legger vekt på at Jesu fødsel viser oss at gud er trofast mot sine løfter. Det Gud lovet Abraham holdt han, det var med andre ord sann tale. Jesus ble født jøde, i og av den slekten som Gud hadde gitt løfter til. Slik Rut ble innlemmet i folket, og kunne kalle Israels Gud for «*min Gud*», er også juleevangeliet et budskap om at Gud kommer nær til alle mennesker. Gjennom det jødiske folk ble verdens frelser født, til forsoning og fred mellom Gud og mennesker, og fred for oss mennesker imellom.

Derfor kan vi si, slik også Paulus siterer fra 5 mosebok: *Gled dere, folkeslag, sammen med hans folk.*

Vi feirer jul til minne om Frelserens komme. En jul hvor våre jødiske røtter ikke får plass, mangler dermed noe helt vesentlig. For Isais rotskudd er komt, og det er til han vi setter vårt håp. Jesus fra Nasaret, Israels Messias og verdens redningsmann. Ham være ære i all evighet. Amen.

Vegard F. Soltveit

påtroppende generalsekretær i Den Norske Israelsmisjon

vegard@israelmisjonen.no